

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

LA REUNIO PÚBLICA DE BARCELONA CONTRA 'L NOU CÒDICH CIVIL

La patriòtica associació *Lliga de Catalunya* responnent al sentiment que l'anima vá organitzar-la; l'ajudaren pera portar á cap tan solemníssim acte las corporacions que ab mes dret poden apropiarse la representació dels interessos que's tractava de defensar; y'l poble, tot aquest poble en pes que tan sovint se veu enganyat miserablement per los diferents capitosos dels partits, aquest poble que comensa á comprendre lo despreciable egoisme, la farsa repugnant, l'odiosa trama y la traydora hipocressia ab que obran tots los vividors de la política, va acudirhi afanyós d'aplaudir y formular la protesta que's mereix un *Còdich dictadura* pròxim á ser imposat á Catalunya per un govern que alardeja de lliberal.

La protesta que fou aclamada per unanimitat es concisa, breu, significativa y séria: la manifestació va ser imponent. La *Lliga de Catalunya*, las corporacions y entitats que l'ajudaren y'l poble que respongú á sa crida, sino poden avuy per avuy celebrar una victoria, deuen haver de tenir l'íntima satisfacció del que cumplí ab rectitut lo primer deute sagrat que'l patriotisme imposa y si darrera sa veu sossegada, prudent y digna, la obra del Sr. Alonso Martinez prospere, si contra lo que te dret á demanar un poble no fos respectada sa imprescriptible llegislació, si passant per demunt de la lley de la rahó nos fos imposada á la forsa una lley contraria á nostre caràcter, ex-

tranya á nostres costums y atentadora als nostres primers interessos, Catalunya devant los desgavells, la ruina y la desesperació que seguirá com á conseqüencia de tanta tiranía, repetint la *protesta* que avuy formula com á crit d'alerta, llensará ab ella lo primer crit de maledicció y ¡ay; si ab son ressó tornan á reobrirse llagas apenas tancadas, ¡ay! si ab llágrimas als ulls fulleja l'història de tota una dinastia, ¡ay! si arrenghera en sa imaginació tots los butxins que l'han agarrutada, escupida y trepitjada..... la veu de la consciencia li parlará de sa dignitat y renegarà de la rassa que no es sa rassa y per fugir d'ella esqueixará ab sas mans l'article 15 d'aquest Códich, esborrant ab ell un padrinatge que no demana, que rebutja y que ja comensa á de-
testar.

Y allavoras declarin propis y extranys ahont es la justícia pera desvetllarla; revelis una vegada mes la Providencia pera senyalar responsables d'inminents catástrofes als que avuy se fassin sorts á la veu del mes legal y sagrat del drets, y atropellin lo que mes conserva, estima y venera un poble, sian ells allavoras los que mostrin en son front l'ignominiós sagell de las cadenas ab que'ns volgueren subjectar.

*
* *

Grat nos fora avuy al donar comte del importantíssim y significatiu acte portat á cap diumenge passat en lo teatre de Novetats de Barcelona, poguer ferho seguint ab la ploma l'entussiasme de tota aquella gentada á la qual no bastá lo gran teatre ab sos sillons y passadissos, ab sos palcos, corredors y graderías pera contenir-lo; molt nos plauria confondrens pera descriurel, dintre aquell esclatant entussiasme, pujar á las taulas no menos atestadas de representacions y delegacions y, sobre tot, detallar frasse per frasse, período per período, queixa per queixa, llissó per llissó, als eloqüents oradors que's dirigiren al públich pera senyalarli y prevenirlo contra la odiosa trampa que s'ha extes traydorament desde Madrit pera destruhirnos; mes no permetentho la poca extensió de que disposém, procurarém extractar aquells magnífichs discursos que induptablement contenen la doctrina mes sana de las verdaderas aspiracions catalanistas (1).

(1) Qui desitgi coneixer lo text dels discursos pronunciats en aquesta *Reunió Pública*, llegeixi lo diari de Catalunya *La Renaixensa*, del 25 del corrent.

Oberta la sessió per lo President de la *Lliga de Catalunya* que ab un breu discurs exposá l'objecte ab que había sigut organísat aquell acte, manifestant que no venía á tenir cap significació política á la moderna, sinó un acte tal com los que realisavan nostres pares ab sa proverbial serietat, feu la deguda presentació de las entitats y corporations que hi anavan á pendre part pera demanar al poble la seva sanció pera protestar de la aprobació del nou Códich Civil en lo que's refereix á Catalunya que mes lliberal y avansada que altres provincias d'Espanya de cap modo pot consentir en posarse llegendativament al seu nivell.

Acte seguit lo secretari de la *Lliga* don Felip de Hita y don Joan Gubern y Fábregas que actuavan de Secretaris, passaren á la lectura dels telégramas y comunicacions rebudas, entre las quals apuntarém adhesions de las entitats següents:

«Academia de Jurisprudencia» de Barcelona.—«Academia de Dret» de id.—«Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro», de id.—«Institut de Foment del Travall Nacional», de id.—«Centre Industrial de Catalunya», de id.—«Academia de Taquigrafía», de id.—«Academia Catalana», de id.—«Círcul de la Joventut Mercantil», de id.—«La Joventut Catalana», de id.—«Foment Mercantil, Industrial y Agrícola», de Sabadell.—«Centre Catalá», de id.—«Ateneo Capelladense de Sant Lluís Gonzaga», de Capellades.—«Cassino Mercantil», de Vich.—«Centre Catalá», de Capellades.—«Centre Catalá», de Sant Pol.—«Centre Catalá», del Masnou.—«Associació Catalanista», de Reus.—Lo CATALANISTA, de Sabadell.—Subdelegació del «Institut Agrícola Catalá del S. Isidro», de Molins de Rey.—«Círcul literari» de Vich.—«Centre Catalá» de Sant Sadurní de Noya.—«Cassino-Collegi de Tenedors de llibres», de Sabadell.—«Lliga Catalanista», de Rubí.—«Ateneo Arenyench».—«Centre Catalanista provensalench», de Sant Martí de Provensals.—«Centre Catalá», de Malgrat.—«La Unió Basco-Navarra», de Bilbao.—«Academia de la Joventut Católica», de Barcelona.—«Centre Escolar Catalanista», de Barcelona.—Los catalanistas de la Vall d'Arán per medi del Alcalde de Viella, don Ramón Demiquel.—*L' Arch de Sant Martí*, de Sant Martí de Provensals.—«Associació Catalanista d'Excursions Científicas».—«Associació d'excursions catalana».—*L' Avenç*.—*L' Art del Pagès*.—*La Re-*

vista de Sabadell.—Agrupacions catalanistas de Sant Feliu de Guixols, La Bisbal, Bagur y Vich.—Catalans residents á Madrid, á Castelló de la Plana y á Cuenca.—*Lo Somatent*, de Reus.—Gran número de fueristas navarros residents á Pamplona.

Tan prompte s'hagué donat compte de aquestas adhesions, li fou concedida la paraula á don Joseph M.ª Borrell, individuo de la «Academia de Jurisprudencia».

Després d'advertir que sols lo sacrifici per la patria l'havía portat allí á fer sentir sa veu, mostrá la desconfiansa de que aquell acte dongués un resultat práctic quan no l'havía donat la veu de la ciencia en lo Senat, mes considerá la necessitat y obligació que Barcelona tenia d'efectuarlo, quan no per altra cosa, pera demostrar que no's burlavan los confeccionadors de la nova lley, de sa bona fé faltant á lo pactat en la lley de bases y tractant de destruhir nostra llegendria anomenada foral y esborrar nostra entitat jurídica. Manifestá que 'ls de Madrid acataren la lley de bases ab la resignació del que prepara la venjansa y presentá aquesta en l'article 15 á combatrer lo qual deixa obertas totas las portas pera sortir de Catalunya sens que per cap d'ellas s'hi puga entrar may mes, ab lo qual queda dit, que dintre un curtíssim período d'anys haurán desaparegut jurídicament los catalans. Feu algunas comparacions entre nostra llegendria y la nova pera demostrar la deficiencia d'aquesta y terminá son magnífich discurs dihent que 'l poble catalá sufrirá en tot cas lo Códich com una imposició, mes no sens que haja comprés la jugada que se li fa. A continuació prengué la paraula don Felip Bertrán y de Amat, de la Comissió permanent del Congrés catalá de Jurisconsults, qui ab una expontaneitat convincent y un carinyo extremat digué que 'l duya allí l'apreci que li mereixen las nostras lleys ab l'objectiu de defensarlas per sa bondat y per la necessitat que tenim d'ellas. Demostrá primer científicament los dos conceptes y afirmá que la imposició del present Códich introduhirá la completa anarquía en la familia y en la societat, donchs nostres passos en la vía de lo civil serán com los d'aquell á qui s'obligui caminar dintre una estancia fosca y plena d'entrebanchs, de modo *que'ns veurém obligats pera no caurer á portar sempre l'advocat á la butxaca*. Analisá históricament la llegendria que 'ns es peculiar remarcant las bonas condicions que te y'l respecte ab que

sempre ha sigut considerada fins per los nostres invassors y després d'afirmar que á l'antich arbre de Castella, pera confeccionar la nova llei se li han empeltat brancas podrides y fullaraca de paper estrangera, convidá als seus defensors que consultessin al mateix castellá P. Suarez, que diu que «la aceptació del poble es necessaria en las lleis civils pera sa perfecta constitució y pera que tingan forsa d'obligar.» Terminá'l senyor Bertrán ab la repetició de lo que va dir fa dir fa pochs días un Senador (lo senyor Moyano) al aprobarse'l Códich: «Senyors, jo no voto aquesta dictadura.»

Acte seguit en nom de la «Academia de Dret,» s'aixecá don Joseph M.ª Vallés y Ribot, qui ab enérgica frasse y eloqüent discurs, va dirigir sos atachs directament als confeccionadors del Códich, demostrant que aquells polítichs quan de sa conveniencia's tracta, fins arriban á ser irrespectuosos als peus del trono, á quin efecte després de citar l'acte que allí s'estava celebrant y'l que després s'havía de celebrar pera honrar la significació del premi concedit al poeta Frederich Soler, digué que en la exposició de motius que precedeix al Códich del *eminent* Alonso Martínez, s'hi diu que aquella obra será'l mes hermós floró que adorni la corona de la Reyna Regent y aixó —digué l'orador—está en complerta contradicció ab actes realisats per donya María Cristina, tota vegada que no pot esser lo millor diamant de sa corona'l que mata y decapita al dret de la nostra terra, quan lo diamant millor prou ella mateixa se l'arrencat de son front pera oferirlo á la literatura catalana.

Atacá la afirmació que en la referida exposició de motius s'hi troba de que Espanya en sa totalitat demana l'unificació del Códich, dihent que no la volen Aragó, ni Navarra, ni las Balears, ni Catalunya, ahont *desde'l Bisbe fins al últim rabassayre* tothom protesta contra d'ell. Satirisá lo concepte vertit per lo mateix Alonso Martínez al assegurar que aquesta unificació ja fa cinch cents anys que es desitjada, dihent que aixó sols hauría sigut perdonable en boca d'un noy que va á la escola d'un poble, pero may en la d'un home carregat de creus y doctor en tots los drets haguts y per haver. Registrá l'historia citant los tristíssims resultats que'l desitj de la unificació han reportat á la grandesa d'Espanya, ab lo qual no cal dir que l'orador deixá tot lo que demostra ser lo senyor Alonso Martínez. Al analisar

l'article 15 en qüestió lo califica de *martingala* (terme madrileny) del article 5.^{nt} de la ley de bases. Anomená un per un los innumerables casos en que'l catalá en virtut del dit article passa á castellanisarse, manifestant que aquella protesta que's portava á cap en aquell moment, al seu entendre significava que'l Códich Civil en virtut del dret de la forsa, no de la forsa del dret, podrém acatarlo *per un plasso mes ó menos llarch* regint en los tribunals, pero may en la conciencia de Catalunya. Terminá son brillant discurs dihent que inspirantnos en la llibertat ben entesa y en l'amor á la patria, podrém formar la santa creuhada catalana que's dirigirá á la Jerusalem de la nostra autonomia pera rescátar com los antichs creuhats lo sepulcre de las nostras llibertats.

En nom del «Institut de Foment del Treball Nacional» de Barcelona, s'aixecá seguidament don Joseph M.ª Serrallara, qui de la premisa de que sense pau no hi ha treball, deduhí la conseqüència de que'l nou Códich atentant á la pau de nostre regió atentava al treball de la mateixa, conseqüència que l'impulsava á parlar en nom de la Corporació que representava. Del desenrotllo del assumpto per aquesta banda, vingué á parar á la rodona afirmació de que'l Códich Civil era la darrera punyalada donada á Catalunya per lo ministre de Gracia y Justicia. Anomená la depressiva condició á que portava al catalá casat ab dona castellana; subjectantse en la successió á seguir la condició d'aquesta, y enumerá finalment las continuas fuetadas que ha rebut constatment la regió catalana, afegint que'l poble catalá en massa, deixarà d'acatar lo nou Códich lo día que'l puga revocar.

Seguidament feu ús de la paraula don Ramón Catá de la Torre y Martí d'Eixalá en nom del «Institut agrícola catalá de Sant Isidro», quína representació li doná lloch á protestar del Códich tota vegada que la primera institució á la que mes directament perjudica com aixís ho manifestá, es á la de la familia, en particular en son estat patrimonial disgregant la totalitat d'hisendas que es y ha sigut en nostra terra lo fonament primordial de sa relativa prosperitat. Parlá de la ruína que ja'ls tractats nos han reportat y ara cal afegirhi la que'l nou projecte nos amenassa, inutilissant tota llibertat política destruhida per la imposició civil, perturbant y remoyent lo mes íntim y secret de la familia. Remembrá la espantosa emigració que deixa solitarias las avans

tant pobladas y vivas comarcas de Catalunya, terminant ab la alegoria de que'l régimen del nou Códich equival á volguer aixecar grans edificis sobre bellugadissa sorra, que'l seu pés mateix ha d'enfonsar imprescindiblement.

S'aixecá per últim en nom de la «Lliga de Catalunya» don Joseph Pella y Forgas. Comensá queixantse de la llibertat que s'ha pres lo flamant legislador, negantli'l dret de burlarse sarcásticament d'un poble que te conciencia de son ser y de sa dignitat. Senyalá de informal un Códich que ab tot y respondrer, segons lo Sr. Alonso Martínez, á la necessitat de cinch sigles s'ha tingut de fer ab retalls del códich francés, del italiá y del meixicá, sortintne un cent-peus ab traje de carnestoltas. Fent memoria d'altres lleys espanyolas copiadas de las dolentas de l'extranger, considerá manifesta la decadencia d'un poble com ho es la del individuo vestint robas dels altres. Compará l'última etzegallada ab l'estampa d'aquells reys africans que'ns pintan en las ilustracions vestits ab tricorní, casaca de general, sabre de caballería, calsas de mariner y peus descalsos. Va continuar fent mes patentia aquella decadencia científica en nostres polítics, comparant la tendencia unificadora y absorvent que'ls domina ab la lliberal, amplia y desahogada de las nacions en aquesta materia mes adelantada citant exemples clars, contundents y pràctichs dels Estats Units, Inglaterra y Alemania. A aquest progrés—afegí lo Sr. Pella—no podrém arribarhi *mentres sia la nació dels XULOS y TOREROS*.

Ressenyant després la nostra historia ab lo resto d'Espanya desde l'enllás dels Reys Católichs, demostrá que'l nou Códich es un fet inconstitucional, donchs si be las Corts poden legislar sobre'ls espanyols en general, no poden ferho de cap manera sobre'ls catalans en particular per tenir ab materia legislativa personalitat propia. Compará la Espanya á una casa de molts pisos; Catalunya—digué—no sé si ocupa'l primer, pero sí puch afirmar que es la que paga major lloguer. (Grans aplausos.) Donchs be, sempre que d'una qüestió de la escala's tracti, intervindrà l'amo, 'l propietari, pero quan se tracti de las relacions de familia, de pares á fills y de germans á germans, 's cuydará prou ningú d'entrar en lo meu domini.

Ab unas notas de sentiment indescriptibles, presentá'l quadro d'una casa payra'l próxima á ser desamparada per la emigració for-

sosa á causa del estat desastrós de la industria y de las migradas transaccions en l'agricultura parangonantlo ab lo d'uns quants polítichs carregats d'estrambótichs y fatals projectes pera cobrar-se un bon sou, á son entorn una colecció de códichs llegislant á aquella pobre família presa de la desesperació y devant d'aquest espectacle:—*senyors, jo'm pregunto y li demano al Deu de las tempestats y de las revolucions: ¿pera quin día guardas, quin día esperas pera quin día preparas la fi y extermini de tantas miserias?* (atronadors aplausos. *¡Juguemhi la vida d'una vegada!* ¡Mori lo parlamentarisme! ¡Visca Catalunya! ¡Morin nostres butxins!)

Després de llarga interrupció per un indescriptible frenesí, lo Sr. Pella continuá son arrebatador discurs, manifestant que es una temeritat fer la proba d'unificar Espanya com se pretén quan la mecànica demostra que la reunió de molts fil-ferros constituheix la corda de mes resistencia. Aduhí la conducta patriótica de nostres antepassats quan acudían á la defensa de la nació en nom de sa regió y feu present lo que avuy succehiria en cas de necessitar-se un gran esforç, avuy que no podém contar ab América, avuy que no existeixen los *somatents*, avuy que la emigració nos reduheix, avuy que 'ls fills del Bruch ja no respondrían. Al terminar, aixís com á tots los altres oradors, los aplaudiments foren estrepitosos y entussiasmas; tot aquell públich s'havía identificat ab lo sentiment que informan tots los discursos, com ho probá la aclamació y unánim aprobació que ressoná quan lo Sr. President llegí pera ser dirigida á las Corts, la següent

PROTESTA

«La reunió protesta del procediment ab que s'ha fet lo nou Códich Civil espanyol en quan afecta als drets imprescriptibles de Catalunya y demana la supressió del article 15 y demés que modifiquen lo Dret Civil Catalá.»

*
**

Pera acabar sols devém dir dos paraulas.

En lo Teatre de Novetats s'hi congregaren sobre quatre mil personas que'n representavan moltes mes desde'l moment que degué entornarsen del local major gentada que la continguda en éll.

Donchs bé, aquest respectabilíssim concurs, en quin pot ben dir-se que's trobavan sintetisats los sentiments que animan al poble catalá,

dongué ben palmaria mostra ab sas aclamacions y son entussiasme de que está possehit de la major desconfiansa envers sos governants y del mes justificat rencor respecte als eterns enemichs de Catalunya.

Si aquest es un fet ¿quínas ne son sas conseqüèncias?

Calcúlintlas avuy y evítintlas, ja que encara poden ferho, los cegos directors de la nació espanyola.....

Y si avuy no volen calcularlas ni evitarlas.... tenimlas pera'l dia de demá.

LA MORT

Sobre la falda'l tenía
sa mareta al infantó;
entre duas abrassadas
una pluja de petóns.
—¡Reyet meu, videta mía,
alegría de mon cor!—
y torna á besar sas galdas
gemats poms de tendres flors.
Ab los besos y abrassadas
somreya'l nin amorós,
y dintre'l pit sa mareta
s'hi sentía riure'l cor.
De sopte esglayada crida:
—no me'l pendrás, lladre, no!—
y contra'l pit estrenyía
al fillet de sos amors.
Ab los brassos forcejava
contra'l soptat robador;
quant las forsas li desdiuhen,
cau transida de dolor.
Obra'ls ulls, al deixondirse
y ab feresa mira entorn;
gira'ls ulls cap á la porta,
y veu, ab son nin á coll,
com fuig sens mirá endarrera
l'espectre odiat de la Mort.

N. VERDAGUER y CALLÍS

LO CÓDICH CIVIL Á LAS CORTS

Un dels discursos mes eloqüents y mes enrahonats que s'han pronunciat á las Corts contra'l Códich Civil es lo del diputat per aquest districte.

Aquesta vegada no ha desmentit lo senyor Maluquer sos antece-

dents. Son parlament ha sigut ben catalá. Las conclusions que del mateix se'n poden deduhir fins son regionalistas.

Y com hi ha mon ho celebrém de tot cor, porque tením verdadera ánsia de tributar elogis á qui se'n fagi mereixedor.

Pero vegin los nostres compatricis un parell de petits fragments del discurs en qüestió y judiquin per son propi criteri, fentse càrrech de que sino'ls hi doném á coneixer lo discurs sencer es per sa gran extensió y per abarcar en alguns punts varios aspectes purament científichs que s'havían tractat ja per altres oradors en lo Senat.

Després d'un brillant exordi, digué l'orador:

"Lo que en 1714 no s' atreví á fer S. M. lo Rey don Felip V, després d' una lluyta d' horrors que podían justificar perfectament las arbitrariedades del conquistador, se fá avuy, senyors Diputats, en plena pau; se fá així, com qui diu, en pago de cuant ha contribuít Catalunya en aquets últims temps á aixecar lo pabelló de nostra volguda Pátria, colocant-nos al nivell de las Naciones mes adelantadas; se fá després de celebrada aqueixa Exposició Universal de Barcelona, que doná lloch á que S. M. la Reyna presenciés un d' aqueixos espectacles que fins ara no apareixen escrits en los anals de la historia del mon.

¡Trista condició la de mon pays, la de Catalunya! Vensuda en las lluytas de la guerra, pert sa lleygislació política; guanyadora avuy en las lluytas del treball, de la industria y del comers, pert sa lleygislació civil. L' absolutisme, ahir, mata sa constitució política; avuy durant un período de pau, de llibertat y tranquil·tat, veyém que desapareixen nostras llibertats y drets jurídichs. ¿De quina manera deu conduhirse Catalunya per que aixó no succeheixi, y pera que, vensuda ó vencedora, no se la tracti d' igual modo ó se la mideixi ab lo mateix raser?

* He dit que Catalunya pert sa lleygislació civil, y no he estat en lo exacte, porque Catalunya pert alguna cosa més: pert á sos fills: ja que en definitiva, si s' aproba aquest Códich, los catalans van á ser veraders estrangers dintre de sa Pátria.

Si s' aproba aquest Códich, y no s' introduheix alguna modificació en l' article 15, tinch la seguretat mes completa de que dintre d' un período curt d' anys, tal vegada vinticinch ó trenta, la lleygislació civil catalana subsistirà en tota sa integritat, com s' expresa en l' article quint; pero aqueix Códich no regirá pera 'ls catalans, porque aqueixos haurán desaparegut de Catalunya; la lleygislació foral no regirá més que pera 'ls arbres y montanyas de mon pays. Perque es indubtable que per virtut de las disposicions d' aquest Códich, lo que 's lográ es que vagin desapareixent los habitants d' aqueixas provincias forals, com conseqüencia inevitable del sistema que aquest Códich entranya, sistema molt semblant al que següen los Estats-Units del Nort d' América ab los aborígens d' aquell pays.

En aquest punt entra detalladament l' orador á combatrer l' article 15, y á continuació segueix d' aquesta manera:

Donchs si aixó ocorreix, si aixó es cert, y si realment es veritat lo que jo he dit, es indubtable, senyors diputats, que d' aquí á cinquanta anys, per exemple, los que resideixin en Catalunya se van á trobar ab una Catalunya enterament desconeguda; ha de semblárloshi indubtablement que quant la historia diu es pura y exclussivament un llegenda; ó que la tradició ha sigut una mentida; los será impossible regoneixer la Catalunya d' allavors, aquella Catalunya, quals almogávors tantas proesas executaren y tants triomfs alcansaren en Grecia y Constantinopla; aquella Catalunya que tingué un almirall que tan per complert dominava lo mar Mediterrani, que pogué dir al rey de Fransa; "Per aquí no passarás, per aquí no passen sisquera 'ls peixos que no portin grabadas en sas escatas las barras d' Aragó,," los será, dich, impossible regoneixer en la Catalunya d' allavors aquella

Catalunya que fou un temps mestressa y senyora de Cerdenya, de Sicilia, Nápoli y d' una gran part del mitjdia de Fransa; aquella Catalunya dels temps històrics, que ab don Jaume al davant conquistà á Mallorca y á Valencia; y lo que sobre tot s' explicarán mes difícilment será que aquella Catalunya regalés un regne á Castella, á aqueixa Castella que avuy nos regateja un article, un sols, del Códich civil.

Jo, senyors, encara dispensaria lo que acabo d' exposar, y crech que ho dispensarian tots los habitants de provincies forals á quins lo Códich afecta, si aquest Códich fos realment un monument digne y demostratiu del avens jurídic de nostra Patria. Pero s' han fet notar ja en l' altra y en aquesta Cambra tantas deficiencias en aquest Códich, que jo, que no dech entrar en aquest moment en son exámen, no puch menos de fer notar una, pera mi essencialissima, porque 's refereix també á aqueixas mateixas provincies y territoris forals.

Jo no he de discutir si 'l Códich es bo ó es dolent; he dit avans, que personas de gran reputació jurídica entenían que 'l Códich, realment, no era bo; pero existeix altra circumstancia que fa doblement sensible á tots los habitants de provincies forals que aquest Códich arribi á ser lley.

Dona la casualitat de que en Espanya totas las provincies que 's regeixen per l'legislació especial son fronterissas, y sabut es que en las provincies fronterissas, no solament d' Espanya, sino generalment de totas la Nacions, es ahont está mes avivat lo sentiment d' amor á la Patria porque per aquesta mateixa Patria han sofert molt mes que las provincies del interior; puig los horrors de la guerra s' han deixat sentir sempre ab preferencia, ja en lo moment de la invasió; ja en l' instant de la fugida per la derrota, en eixas provincies fronterissas. Totas ellas tenen l'legislació especial, totas ellas tenen verdader amor á sa estimada Patria espanyola, per lo mateix que acabo de dir, es son amor profon. ¿Qué té, donchs, de particular que avuy al examinar aquest Códich nos trobem ab que lo més sensible pera nosaltres sia lo veure que es un Códich, no ja solament en estructura, sino en la major part de sas institucions, literalment copiat del Códich civil francès, quan en aqueixas provincies, per las lluytas sostingudas ab Fransa, es ahont mes avivat está lo sentiment del patriotisme y de enemistat als payssos extrany?

Demostra en aquest punt lo senyor Maluquer ab centenars d' exemples que 'l nou Códich es un verdader plagi del francès, y acaba ab los següents períodos:

He dit que aquesta era una rahó més pera que 'l Códich civil no molestés á las l'legislacions anomenadas forals; porque si al fi y al cab aqueix Códich te que ferirnos, nosaltres, com bons espanyols, preferim viut mil vegadas que 'ns fereixi la espasa toledana que no la ganiveta francesa. Pera Catalunya, en especial, hi ha una altra rahó: la de que en nostras desdixas han marxat sempre d' acort las duas Nacions. Avans he tingut ocasió de referir, que al esforços unit de Fransa y de Castella, en lo sentit que doném á aquesta paraula, perdém nostra l'legislació política; y ara afegeixo, que al esforços unit del Códich civil y del Códich francès perderém nostra l'legislació civil. Aixó no renova, pero recorda á lo menos certas feridas que 'l temps ja tancá, y que á Deu gracias foren per tots olvidadas desde 'l moment en que comensá á regir los destins de nostra Patria una senyora com S. M. la Reyna Regent tan estimada per los catalans com á Reyna, com venerada per sa virtuts com á una verdadera santa. No podém olvidar tampoch que S. M. lo Rey don Als fons XIII porta en sas venas la sanch dels Borbons, y la d' una ilustre descendenta de Emperador don Carlos VI de Austria.

Vaig á acabar, senyors Diputats; pero puch ferho sense demanarvos ab lo major interés y si la frase fos parlamentaria sense demanarvos ab tot cor, que no doneu vostra aprovació al projecte de Códich civil que 's discuteix. No en só d' amenassa, ni molt menos, sino ab verdader sentiment, vos demano que no feu que vostres vots puguin considerarse en las regions forals com lo *policea verso* de las matronas romanas.

Catalunya, lo mateix que las demás regions forals, un cop aprobat lo Códich, acatará y respectará lo disposat per lo l'legislador y lo sancionat per la Corona, encara que no sia mes que pera demostrar que sab respectar las lleys millor que 'ls que han estés l' articu-

lat d' aquest Códich, en contra de lo disposat en la llei de bases; Catalunya, com las demás provincias forals viurá y viurá pera honra y gloria d' aquesta Nació espanyola; perque, senyors Diputats, los pobles no desapareixen per la voluntat dels homes per grans y per poderosos que ells sian, los pobles no desapareixen mes que quan Deu, en sos inescrutables designis, ho ha resolt. Ja ho ha dit en inimitables versos, en la cadenciosa llengua catalana, lo primer de nostres poetas lirichs, lo gran Verdaguer:

Qui enfonza ó alsa 'ls pobles, es Deu que 'ls ha creat.

Tal es lo bellíssim discurs del senyor Maluquer á qui felicitém de veras.

Pero hem de ser franchs. En ell solsament nos hi sobra una nota que rebaixa'l carácter catalá segons nostre modo de veurer.

Y es la que's refereix al apartat final en que'l senyor Maluquer assegura que *Catalunya acatará y respectará lo disposat pel legislador* encara que ho trobi despótic, injust, anti-científich y absurdo. No sembla sino que'l senyor Maluquer hagi volgut tranquilisar á son *ilustre* gefe senyor Sagasta pera que fuetegi tant com vullgui al nostre pays sense preocuparse de la sensibilitat d'aquest.

Donchs, cónstili al diputat per aquest districte que va ben errat de comptes.

Los catalans no som de pedra; y sápigal senyor Maluquer que si á ell no'l desespera veurer á una Patria tan desdixada com la nostra atropellada un día en sos drets polítichs y administratius per mans del odiat Felip V, esquilmada mes endevant en sas riquesas pel cínich capricho de quatre utópichs lliure-cambistas sens conciencia, y saquejada finalment del escás patrimoni de sa legislació que era son consol per la ma profana d'uns legisladors tan implacables com la peste y'ls llamps, sino'l desespera al senyor Maluquer aquest tristíssim estat de la gloriosa casa payral convertida en runas per mans intencionadas, á nosaltres sí que'ns fereix tanta desdixa en mitj de l'ánima obligant-nos á somiar solucions extremas de defensa pera reconstruhir la sagrada llar de nostra familia catalana.

Es que es deplorabilíssima aquesta manía de molts compatriecis nostres que sols imaginan pera Catalunya lo paper de víctima propiciatoria voluntariament dedicada als deus de sos perseguidors.

¡May!

Tinga ben present lo senyor Maluquer que si Catalunya acata aquesta vegada com tantas altrás injustas disposicions ocasionals de rebaixament y sa desdixa, no es pas per gust, sino per forza y contra'l

desitj de sos bons fills; que may á ningú li está tan negat lo dret de conservació que ell mateix somrient dega posar son cap dessota'l tallant injust d'un butxí, encara que aquest sia son propi germà.

Perque, siguém clars, si Catalunya ha protestat de las arbitrariedades del Códich Civil en todas las formas hagudas y per haver, si ha fet sentir la veu de sas corporacions professionals de jurisconsults, las de aquellas que representan sa propietat y sos interessos de tota mena, las dels organismes oficials, las de sos representants en Corts, y, sobre tot, la mes sagrada, la veu del poble, no alcansantne altra cosa de tan eloqüentíssimas manifestacions que'l despreci y l'olvit, l'arreconament y la imposició mes aborrible ¿es just, es natural, es llògich que deixi de rebelarse interior ó exteriorment contra tal incomparable conducta?

Pero no seguím per aquest camí que qui sab ahont nos conduhiria.

Sols sí una cosa devém dirli ja al senyor Maluquer respecte al particular, y es que si éll abans de pronunciar son discurs en las Corts hagués assistit á alguns *meetings* contra'l Códich com ho hem fet nosaltres, y hagués donat de passada algun tom per la montanya, consultant l'estat d'esperit en que's troban los catalans de bona mena en los actuals moments de prova, segurament no hauria dit ab tanta seguretat com ho digué en lo Congrés que *Catalunya acatará y respectará lo disposto pel legislador*, puig abans potser s'hauria fixat en la enormitat de lo que avuy disposa.

Aixó no vol dir que Catalunya fagi ó deixi de fer lo que convingui. Difícil es tal cosa de profetisar quan encara nos trobarém de segur després de sancionat definitivament lley tan denigrant, perjudicial y ofensiva com l'art. 15 del Códich Civil, sense que un sol catalá polítich hagi romput ab son *gefe*, ni un sol diputat ó senador hagi esqueixat son acta escarnida é inútil, ni un sol Ajuntament ó Diputació hagi renunciat á representar dins de sa patria á un govern qual má hagi dirigit sobre'l nostre cor la mes tremenda y traydora de las punyaladas.

NOVAS

No hi há dupte de que tota Catalunya 's subleva contra'l Códich Civil.

La protesta es unánim.

Y aixís y tot ¿encara s'aprobará'l Códich?

Vaja, no pot ser, nos resistím á creurho.

•Fora tanta insensates, dat l'actual estat de cosas, que estén en la creencia de que'ls

nostres governants están ja estudiant una fórmula pera dissimular lo bunyol que han fet.
 ¡Mentres ab los *pasteleigs* que se 'ls hi ocorrin no succeheixi que Catalunya 's vegi igualment atropellada, cubrint ells sa responsabilitat, al menos en la apariència!

A veurer.

Com lo diumenge passat, acompanyém avuy als nostres subscriptors ab aquest número ordinari un *número extraordinari* de vuyt planas, ab l'objecte de tenirlos al corrent de tot lo que interessa á nostra desvalguda patria per la qual estém disposats á fer tota mena de sacrificis.

La associació de Barcelona *Lliga de Catalunya* rebé'l dijous passat aquest telégram^a redactat en catalá.

"Bilbao.—Plé nostre cor de agraphiment per los sans fins que persegueix la *Lliga de Catalunya*, li envihém nostra mes entussiasta y decidida adhesió al *meeting* contra'l Códich Civil.—Fiat, Fabrè.,

Es particularíssima la coincidencia de que 'ls dos únichs telégramas que hem llegit fins ara expeditos en catalá hagin surtit de Bilbao, havent circulat lo primer de ells en Maig del any passat ab motiu de la festa dels *Jochs Florals*. Aixís s'escampés tan bona costum!

Ademés ha rebut també la *Lliga*, del mateix punt de procedencia aquets altres dos telégramas:

"Bilbao.—La *Unión Vasco-Navarra* felicita als regionalistas per sa patriòtica actitud contra'l Códich Civil y saluda als amichs de la *Lliga* en nom dels fueristas.—Ramir de Echave.,

"Bilbao.—La asociació *Euskalerría* felicita á la *Lliga de Catalunya* per sa patriòtica actitud en la Reunió Pública celebrada pera protestar contra'l Códich Civil.—Olascoaga.,

Molt agraphits devém estar los catalans á la atenta sollicitud de nostres germans d'Euskarria quins segueixen nostre mohiment regionalista pas á pas ab marcadíssim interés.

Tan debó en día ben pròxim pujan ferse definitivas y recíprocas las felicitacions entre 'ls fills de Basconia y Catalunya per haver alcançat ja del tot la justa autonomia d'abdos payssos.

Hem rebut una fulla volant publicada á Vich per lo conegut advocat y escriptor don Francisco de P. Masferrer y Arquimbau.

Está dedicada á protestar contra'l Códich Civil y redactada en termes molt enérgichs. Vegis son darrer párrafo:

"No hem de demanar á ningú lo qu' es tant nostre, que forma part de nosaltres mateixos; no fem mes que protestar, perque hi ha qui tracta d'arrancarnosho. Demanar ab justícia, sabent de cert que ha d'essernos negat, fora fernes indirectament cómplices de l' injusta negativa. Molt alt y molt clar digué Mossen Jaume Collell devant del mateix Sagasta, aplaudint tothom, mes encara que ab las mans que fort picavan, en lo fons de l'ànima:

No captém lo dret de viure
 dret que no 's compra m's ven;
 Poble que mereix ser lliure,
 si no li donan, s'ho pren.,

La associació Foment de Sant Gervasi de Cassolas ha dirigit al President del Consell de Ministres y al diputat catalá senyor Maluquer lo següent telégram:

"Barcelona.—Lo Foment de Sant Gervasi de Cassolas protesta del nou Códich Civil en quant afecta als drets de Catalunya, y demana la supressió del article 15 y demés que modifiquin la Llegislació Catalana.—President, Jordana; Secretari, Constans."

Los diaris de Madrit ja tornan á venir plens aquestos días del crím del carrer de Fuencarral.

La cansó del enfadós.

Peró 'l mes trist es que alguns periódichs de Barcelona, desconeixent la verdadera missió de la premsa, explotan també la populatxeria d'aquell assassinat.

No fent en aixó altra cosa que imitar servilment als diaris de la Cort.

¡Que n'estém de degenerats!

S'ha fet ja efectiva la protesta contra 'l Códich Civil per part de totas las Diputacions y de moltissims Ajuntaments, entre 'ls quals ho han fet públich los de Reus, Vich, Barcelona, Badalona, Mataró, Vilasseca, La Canonja y molts altres que no recordém.

Lo *Centre Catalanista Provensalench* de Sant Martí de Provensals y 'l *Centre Catalá* de Sant Pol de Mar també han acordat protestar contra 'l Códich Civil.

Era de esperar.

D'una de las preciosas correspondencias de Madrit que publica nostre estimat colega *La Renaixensa*, n'extrayém los següents curiosos párrafos:

"En un rotllo en que hi ha catalans se parla del *meeting* que hi hagué ahir en Barcelona, pera protestar contra 'l cop traïdor que en lo nou Códich s'ha donat al dret catalá. Los periódichs d'aquest matí publican telégramas relatiu á aquell acte, y 'l que publica *El Liberal* excita la atenció, perque mostra que allí 's parlá ab la deguda energia. Se diu que 'l telégrama que de Barcelona ha rebut *El Imparcial*, encara dona detalls mes curiosos dels discursos que 'ls que s' llegeixen en *El Liberal*, pero que per lo mateix que presenta la cosa baix un aspecte molt sério, no s' ha considerat prudent ferho públich.

Es la táctica que s' ha adoptat aquí d' algun temps á aquesta part, en tot lo que 's refereix á Catalunya. Avans no 's podia defensar cosa que interessés á la nostra terra, sense que tots los oyents, com se sol dir, no se 'ns tiressin sobre Las paraulas de: mal espanyol y separatista,, sortian tot seguit á rel·luir. Ara res d'aixó. Se senten las queixas y fins las amenassas com qui sent plourer, y 's compleix lo precepte aquell de: callar y obrar.

Som molt los catalans residents fa anys en Madrit que, si s' aproba 'l nou Códich, alsarém d'aquí 'l domicili fixantlo en Catalunya, á fi de sustraures als efectes d'aquell, es dir, pera poguer continuar essent catalans.,,

Pera dos quarts de deu d'aquest matí está anunciat á Barcelona un *meeting* á favor de la sinceritat electoral.

Lo creyém completament inútil.

Es com si 'l fessin á Russia en pro del cultiu del tabaco.

Mentres segueixin fentnos la lley desde Madrit en tot y pera tot la gent que 'ns goberna, no més hi haurá un medi pera guardarnos de tots los mals que 'ns afligeixen...

Cura de moro...

Lo dijous vinent se celebrarà á Granollers una solemne Reunió Pública pera protestar contra 'l Códich Civil.

Convocarà la Reunió la importantíssima Associació de propietaris del Vallés.

L'acte resultarà de gran ressonancia.

També los estudiants catalans protestan ab decissió contra 'l Códich.

En lo Número extraordinari que repartim adjuntament hi publicém la exposició que al efecte han enviat á las Corts los escolars de la Universitat de Barcelona.

Diuenge passat á dos quarts de duas de la tarde tingué lloch en lo gran Saló del Palau de Bellas Arts, l'acte de la entrega de la medalla conmemorativa al fecundo poeta don

Frederich Soler, en virtut del premi que li adjudicà la Academia Espanyola per son drama titulat *Batalla de Reynas*.

Ocupava la presidencia lo vice-president de la Comissió executora don Rossendo Arús y Arderiu, tenint á un y altre costat las diferentas autoritats y representants de las corporacions invitadas y entre las que hi vegerem, al Capità general Sr. Blanco, als senyors Rius y Taulat, Scvartz, Vidal y Valenciano (Gayetá), Pol, Reinoso, Milá y Pi, Bassegoda (Bonaventura) é individus que componen la Comissió avans dita.

Després d' oberta la sessió, lo secretari, senyor Ferrer y Codina, llegí la corresponent Memoria, fent menció del dictamen que doná la Academia al concedir lo premi.

Seguidament lo senyor Llopis doná compte de las molts adhesions rebudas.

Per indisposició del president de la Comissió senyor Urgellés de Tovar, llegí lo discurs presidencial de dit senyor, don Joseph Blanch y Piera. Acabada sa lectura y als acorts de la marxa de don Joan II que tocá la banda municipal passa lo senyor Soler á rebre la Medalla que li entregá la Presidencia, essent saludat ab unánims aplausos per la molta concurrencia, calmante aquestos al donar lectura lo referit senyor Soler d' un brillant *Parlament de gracias*, en vers, que fou també molt aplaudit.

Acte seguit, lo senyor Fontova, en nom dels actors del Teatro Romea, feu entrega á don Frederich Soler d' una bonica y yaliosa corona, cantantse á continuació per la Societat coral Porvenir de Sans, lo coro á veus solas *La Primavera*, lletra de don Apeles Mestres y música de donya Aurea Rosa Clavé, qual coro tingué que repetir-se per las moltes instancias del públich.

Després de llegir lo senyor Gehiloni un fragment del drama *Batalla de Reynas*, y 'l senyor Arús y Arderiu un patriótic discurs de gracias, se doná per acabada la festa, sortint la concurrencia altament satisfeta.

Eran dos quarts de quatre.

Llegim en varios diaris de Barcelona que l' Ateneo d' aquesta ciutat ha distingit ab lo títol de soci honorari al Senador vitalici don Joseph Maluquer de Tirrell per sos rellevants serveys en favor de la agricultura y de la industria del pays y per sa protecció á la classe obrera.

Allá vá un contrast ben desconsolador.

En la regió aragonesa hi ha embargadas per l' Estat 70.000 fincas, trobantse completament arruinada la agricultura en extensíssimas regions.

Als mestres d' estudi se 'ls hi deu per l' Estat TRENTACUATRE MILIONS de rals.

Als llicenciats de Cuba, als infelissos que vessaren la seva sanch generosa en defensa de la terra espanyola, se 'ls hi deuen quantitats inmensas, trobantse alguns á punt de morir-se de fam.

Los ministres y 'ls ex-ministres cobran puntualment las sevas mesadas.

De *El País* de Lleyda:

"Responent á sos antecedents y al amor que professa á nostra terra catalana, s' ha reunit l' ilustre Colegi d' advocats d' aquesta capital, y, després d' un lluminós debat ha acordat per unanimitat elevar á las Corts una respectuosa representació contra l' article 15 del Códich Civil, que actualment s' está discutint en lo Congrés de diputats, per no estar en armonía ab la 5.ª de las bases de la Lley de Juliol de 1888, que serví pera la redacció del referit Códich.

Mereix nostres aplausos aquest acort, sisquera perque forem los primers en fer aquesta indicació, apart la justica ab que 's reclama 'l cumpliment d' una promesa solemnement estipulada.

Quedaren encarregats de la redacció del citat document los individus que componen la Junta de Govern de dit Colegi.